

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotič. organizacije

Casopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

V organizaciji je mož,
kolikor moči — toliko pravice

— Izhaja 25 v mesecu —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošta predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo

Leto XXVII

V Ljubljani, dne 25. marca 1940

Štev. 3

Parcelacija socialnega zavarovanja

Po sprejemu sporazuma 26. oktobra 1939 glede samouprave hrvaške banovine prihaja na vrsto za upravno razdelitev tudi socialno zavarovanje. Socialno zavarovanje hočejo razdeliti na banovine kakor se deli očetova zapuščina otrokom. Za delitev so tudi jugoslovanske delavske zbornice in velik del političarjev. Delavstvo organizirane v svobodnih strokovnih organizacijah pa nihče ne vprašuje za mnenje, zato mra delavstvo glede tega vprašanja samo odločno in odkrito povedati svoje mnenje javnosti in oblastem.

Socialno zavarovanje je čisto delavska in nameščenska stvar, zaradi tega imajo predvsem ti pravico, da zagovarjajo svoje interese v socialnem zavarovanju in drugih socialnopolitičnih ustanovah. Debata, ki se vrši o razdelitvi socialnega zavarovanja pod geslom »avtonomistične manije«, je vodena, frazasta, ne da bi zajela problem stvarno in v številkah. Le nekaj stvarnih člankov smo čitali o tem, ki pa vsi svare pred parcelacijo z ozirom na interese zavarovancev, zlasti pa zavračajo demagogijo, da bo potem gospodarstvo vsake banovine lahko razpolagalo s kapitali, ki jih zavod zbira.

Mi zahtevamo od socialnega zavarovanja, dokler se ne izboljša, kar je naša prva zahteva, poenostavljenje administracije, da bodo zavarovanci takoj ali vsaj čimprej prišli do svojih pravic. V teh stvareh imajo zavarovanci mnogo težav in neprijetnosti. Te težkoče bi se pa še mnogo povečale, če bi se zavarovanje razkosalo. Kako težko bi potem delavec prišel do svojih pravic, kadar bi se selil drugam ali celo večkrat, kar v življenju tako rado zadene vsakega delavca in nameščenca. Mi moramo s trebuhom za kruhom, zato je naravno, da je socialno zavarovanje eno, enotno in deluje po vsej državi, ker s tem odpadejo mnoge neprijetnosti, kadar delavec zahteva svoje pravice od socialnega zavarovanja. In še ena stvar je, ki govori za enotnost ustanove. Mi že od nekdaj zahtevamo eno samo zavarovanje za vse stroke. Zakaj? Zato, ker je z enotnim zavarovanjem podana za nas vsa večja varnost naših pravic. Čim

večje število zavarovancev je v takem vzajemnem zavarovanju, tem večja je varnost, da ne bo zmanjkalo sredstev za dajatve in tem manjši so tudi upravni stroški.

Naše stališče je torej absolutno to, da bi bila parcelacija socialnega zavarovanja delavcem in nameščencem v škodo, z ozirom na riziko za dajatve, ki bi se z razdelitvijo zavarovanja povečal, kar pa nam ne more biti vseeno.

Oglejmo si nekoliko še rezerve, s katerimi razpolaga osrednji urad socialnega zavarovanja (SUZOR) in katere bi nekateri gospodarstveniki in politiki radi bolj porabljali v svoje spekulativne namene.

Po podatkih obračuna je SUZOR razpolagal dne 31. decembra 1939 z naslednjimi rezervami:

	Dinarjev:
Gotovina	508.108
Denarni zavodi	183.878.297
Vrednostni papirji	291.459.617
Dolgoročna posojila	125.676.265
Inventar	2.450.000
skupaj	848.174.095

Od tega imetja je naložena na Hrvaškem z dovoljenimi posojili 273 milijonov. Če bi pa hoteli deliti vso imovino na tri dele povprečno, bi odpadlo na Hrvaško 283 milijonov, kar kaže, da bi zagrebško zavarovanje razpolagalo z malenkostnim razpoložljivim kapitalom 10 milijonov, ki pa ne dosega niti že dovoljenih in še ne izplačanih posojil na Hrvaškem.

Rezerve, ki so naložene v zdraviliščih, posestvih in javnih posojilih, morajo biti varno naložene ter se obrestovati vsaj po šest odstotkov, ker so namenjene za podpiranje ponesrečencev in starostnemu zavarovanju. Obe ti dve zavarovanji morata imeti zanesljivo kapitalno kritje za izplačevanje rent po zakonu.

Pri parcelaciji socialnega zavarovanja je pa še druga gospodarska težkoča. Če bi se imetje razdelilo, bi se moralo mnogo realitet prodati. Kdo jamči, da se ne bodo prodala ob neugodnem trenutku po primernih cenah? Sedaj do našajo 6 odstotkov in če bi se prodala

z izgubo, ali ne bi bilo to nepotrebno zapravljanje denarja ponesrečencev? To bi bil vsekakor velik greh nad socialnim zavarovanjem.

Socialno zavarovanje obsega bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje. Bolniško zavarovanje nima rezerv, rezerve se zbirajo v nezgodnem in starostnem zavarovanju. Pasivnost bolniškega zavarovanja je razvidna tudi iz dejstva, da je vsako leto nekaj okrožnih uradov pasivnih. Temu so lahko vzrok bolezni ali drugačne neprilike. V pomoč pasivnim okrožnim uradom mora vsak aktivni okrožni urad prispevati 2,5 odstotkov od prebitka v fond za podpiranje pasivnih okrožnih uradov. Ta pomoč, kakor je neprijetna, je potrebna, pa bi je po decentralizaciji najbrže tudi ne bilo več.

Obvezno je deloma nalaganje kapitala v državnih papirjih; druga posojila pa odobrava minister socialne politike.

S temi vrsticami smo hoteli dokazati, kako nesmiselna bi bila razdelitev socialnega zavarovanja na avtonomne urade, ker bi bili s tem znatno oslavljeni. Na drugi strani smo pa tudi hoteli pojasniti v kakšnem položaju se nahaja zavarovanje in kako nujno potrebno je, da dobi organizirano delavstvo vpliv v tem zavodu. Kakor smo informirani, se izdeluje nov volilni red za volitev delegatov v upravo socialnega zavarovanja. Osrednji urad je bil ustanovljen 1922 ali do danes, po 17 letih, še ni bilo nobenih volitev v ta zavod. Zato so tudi pač potrebne.

Skoraj prepričani smo, da do razdelitve SUZORa ne pride, ker bi to bilo škodljivo za zavarovance, zavarovanje in v nasprotju z načeli zavarovanja na eni strani, na drugi strani pa praktično težko izvedljivo in za gospodarstvo brez pomena, ker se rezerve zavarovanja v tvegane spekulativne namene ne morejo in ne smejo porabljati.

**Sodrug, sodružica, ne pozabita:
le v skupnosti je moč!**

Strokovne organizacije in politične stranke

Polemika, ki se je vnela med glasilom nacionalnega delavstva »Novo pravdo« in »Ljudskim glasom«, nam daje priložnost, da enkrat za načelnega stališča razmotrimo odnose med političnimi strankami in strokovnimi organizacijami.

Razmotrivanje teh odnosov, natančna razmejitev njih delovanja je zelo težka. Kdo pa sploh more s popolno gotovostjo povedati, kje naj neha z delovanjem strokovne organizacije in kje začne politične stranke, danes, ko je politika vse:

Če zahtevaš boljši kos kruha, boljše socialnopolitične zakone, je to za nekatere že politika.

Če zahtevaš, da vodijo upravo delavskih samoupravnih ustanov ljudje, ki jih delavstvo samo izvoli, že kriče nekateri: to je politika.

Če zahtevaš svobodno združevanje in organiziranje, svobodo akcije, brez katere strokovne organizacije sploh ne morejo izpolnjevati svojih nalog, to je pa za tiste, ki jim svoboda in kar je z njo v zvezi ni po godu, čisto politično dejanje.

Če bi gledali na vprašanje odnosa med strokovnimi organizacijami s stališča teh »nekaterih«, bi morali seveda izjaviti: saj razlike sploh ni! Strokovne organizacije in politične stranke imajo itak isti namen, zasledujejo iste cilje in tvorijo na vznober isto telo. Na zunaj se pa delijo le zato, da pridobe čim več volilcev.

Žal je pri mnogih organizacijah res tako, pri razrednih delavskih je pa popolnoma drugače. Te se zavedajo, da so jih poklicale v življenje žive potrebe delavskega razreda, se zavedajo, da so v službi vsega delavskega razreda, da ne morejo izbirati svojega članstva po kakih političnih pripadnostih in nuditi opore in zaščite le posameznim pripadnikom določenih političnih strank. Vsak delavec, neglede na to, ali je veren, ali ni, ali je »klerikalec«, ali »liberalec«, ali »socialist«, ali »komunist«, ima pravico, da stopi v nje, da v njih sodeluje, vsak uživa njihovo zaščito, dokler upošteva predpise pravil in pravilnikov, dokler se ravna po navodilih vodstva, ki ga je izbrala večina. Če v svobodnih, razrednih strokovnih organizacijah ni pristašev vseh zgornaj označenih struj, niso krive temu razredne strokovne organizacije, ki se zavedajo, da imajo vsi delavci, pa naj bodo že črni, modri ali rdeči, iste zahteve, da vse tarejo iste težave, za katere se morajo skupno boriti, ampak meščanske politične stranke, ki jim taka skupnost delavskega razreda ne bi bila v korist.

Če poznamo te napore meščanskih političnih grup po razbitju delavske cnotnosti — kar jim žal mnogokrat posreči — bomo razumeli, da je danes res tako, da so v posameznih strokovnih or-

ganizacijah včlanjeni večinoma pristaši iste politične stranke. Nujno je to pri vseh meščansko orientiranih strokovnih organizacijah, za katere ni važno to, koliko se bo njihov član boril za interese delavstva, ampak kako bo agitiral za njihove poslanske kandidate. Pri svobodnih strokovnih organizacijah pa to ni tako.

One vztrajajo na svojem principu službe in obrambe vsega delavskega razreda. Vztrajajo na tem, da so namenjene vsemu delavstvu. Trdno so odločene boriti se proti vplivu vsake politične stranke v njih.

Zakaj? Jasno je, da ne morejo podpirati nobene meščanske politične stranke. Kajti te, če se še tako razlikujejo, imajo le eno skupno potezo: interesi delavstva so jim španska vas. One se morajo boriti za interese svojih ustanoviteljev in gospodarjev. Žal pa tudi delavski razred še nima enotnega političnega zastopstva. Za to so svobodne razredne strokovne organizacije naravnost prisiljene, da dajo svojim članom popolno svobodo glede političnih vprašanj.

Ravno ta neodvisnost od političnih strank pa je tisto, kar daje med delavstvom našim organizacijam najtrdnjšo oporo. To vedo tudi nasprotniki, ki se najbrže zavedajo, da so njihove organizacije baš radi te navezanosti na politične stranke le muhe-enodnevnice. — Zato se tudi trudijo, da bi naše organizacije, vsaj na papirju, naredile za sestaven del kake politične stranke. Zato v zadnjem času v meščanskih in meščansko-delavskih listih toliko pišejo o socialističnih, socialnodemokratskih, še malo bolj levih in čisto levih strokovnih organizacijah. Zato tudi »Nova pravda« kar naprej trdi, da so na Jesenicah kandidirali socialisti, ne pa lista svobodne razredne strokovne organizacije (SGRJ).

Rekli smo že, da je o tem problemu zelo težavno razpravljati. Pri nas na Slovenskem je to dvakrat težko. Vsak dan kriče, da razredne strokovne organizacije že vrag jemlje. Ker jih pa dokončno ne mara vzeti, je treba druge pomoči: enkrat skušajo opozoriti nanje podjetnike, če pa to ne zadostuje, pa oblastva.

Enaki vtis smo dobili pri čitanju članka v »Novi pravdi«. V svoji številki z dne 14. marca 1940 piše:

»Ljudski glas« se torej izreka za sodelovanje z levičarji.

Mislimo, da ni treba potem, kar smo napisali, še posebej povedati, da je trditev »Nove pravde« smešna, za lase privlečena in zlobna. Njen namen je jasen. Vsak delavec si bo o takem pisanju sam ustvaril svoje mnenje.

Lahko bi s tem končali. Samo v ilustracijo, kako gleda »Nova pravda« na odvisnost strokovnih organizacij, citiramo še sledeč odstavek:

S. dr. Topalović je izdal omenjeno izjavo kot pristašni vodilni član socialističnega gibanja, ne pa svobodnih organizacij.

»je objavil sodrug dr. Topalović proglas itd.« in

»da samega vodjo sodruga dr. Topalovića« itd.

Zakaj je tako, nam po vsem, kar smo napisali, ni treba razlagati. Ta citat pa kaže na mentaliteto ljudi okrog »Nove pravde«, ki ne morejo živeti brez »vodij« in razumeti našega strokovničarskega stališča.

Upamo, da je ta članek v toliko jasen, da bo lahko vsak razvidel razliko med našimi in ostalimi organizacijami. Prepričani pa smo tudi, da ga »Nova pravda« ne bo razumela in da bo že našla v njem kako stvar, da nas bo lahko ponovno napadla.

Mi ji to veselje pustimo. In celo zadnjo besedo.

Kam gre razvoj?

Naše organizacije stoje na razredni podlagi, na podlagi, ki smatra, da so gospodarske razmere odločujoči vzrok političnega, kulturnega itd. stanja. Zato nam tudi v današnjih nenavadnih časih ni težko ohraniti mirne krvi in gledati bodočnosti z jasnim čelom nasproti, ker nam naše znanstveno utemeljeno razčlenjevanje družbe jasno kaže pot, po kateri bo ta družba morala iti.

Današnja meščanska družba se je rodila v boju z fevdalnim družabnim redom. Meščanstvo, ki je bilo prvotno dolžno plačevati davke vladajočemu plemstvu in je bilo zatiran stan, ki je nastajal iz podložnikov in tlačanov vseh vrst, si je osvajalo postojanko za postojanko in je končno v najnaprednejših deželah prevzelo mesto njega oblast. V

Franciji je plemstvo naravnost strmo glavilo, v Angliji ga ta samo pomeščenevalo in ga v obliki današnjih lordov sprejelo za okraske za vrh. Boj meščanstva s fevdalnim plemstvom je bil boj mesta z deželo, industrije z zemljiško posestjo in odločilno orožje meščanstva v tem boju je bila njegova gospodarska moč, ki se je stalno večala z razvojem industrije.

Vloga meščanstva je bila tedaj koristna. Razbilo je stare srednjeveške cehe in ustvarilo moderno industrijo, odpravilo je dotedanji sevdalni sistem in ga nadomestilo z liberalnim kapitalizmom. Za ta sistem je bilo značilno svobodno tekmovalstvo, razmeroma majhno vmešavanje države v gospodarske zadeve, prost ljudski, blagovni in denarni pro-

met med državami in mednarodna zlata valutarna podlaga.

Toda meščanstvo se je vedno bolj izločalo iz produktivnega dela in je čedalje bolj razred, ki samo pobira dohodke. S tem je ustvarilo nov razred, proletarijata, ki bo prevzel vlogo odmirajočega in v produkcijskem procesu čedalje bolj udeleženega meščanstva. Isto pot, kot je šlo meščanstvo v gospodarskem pogledu, je šlo tudi v političnem. Če prebiramo danes »človeške in državljanske pravice«, ki jih je uzakonila francoska narodna skupščina leta 1879, v letu francoske revolucije, in jih primerjamo z današnjim stanjem po svetu, tudi v meščansko-demokratskih državah, si skoro ne moremo predstavljati, da je še sploh kaka podobnost med tedanjim naprednim in današnjim odmirajočim meščanstvom. Kje, v kateri državi, ki se naziva za demokratično, imate še danes popolno svobodo tiska, govora, zborovanja, kje spoštovanje zakonitosti itd., ki so bile tvorcem »Človečanskih in državljskih pravic« sve-te?

Meščansko kapitalistični družbeni red je odrekel na vsej črti. Kar pogledamo: tudi če bi se prebivalstvo zemlje početvorilo, bi bili lahko vsi ljudje, brez novih odkritij izumov siti. Kljub temu pa ogromno ljudi gladuje. Zakaj? Zato ker je kapitalistični družbeni red povzročil, da je človeško delo neorganizirano.

Izsekavajo gozdove, reke preplavljajo rodovitna polja.

Travnike preorjejo, zato postane že obdelena zemlja nerodovito.

Polja v pohlepu za dobičkom prekomerno namakajo, čez 10 let imamo mesto njih močvirja.

Vse je razkosano, vse je brez skupnega načrta in skupnega cilja. Posledice smo že opisali. Zato ni čudno, da se je sistem svobodnega kapitalističnega gospodarstva začel včeraj nadomeščati z organiziranim, ki je poln kartelov, trustov in koncernov, danes smo pa vsi priče razvoja, da bi postala država vrhovni nadzornik gospodarstva, bližamo se, kolikor že nismo v njej, dobi državnega kapitalizma. Temu gospodarskemu razvoju je sledil tudi politični, tako da imamo danes celo vrsto diktatorskih držav, ki se krčevito borijo, da bi zavrele nadaljnji družbeni razvoj. Pri tem jim pa pomagajo tudi demokratične države, ki mislijo, da v podružabljenem gospodarskem redu ne bo več mogoča demokracija (v resnici bo takrat prava demokracija šele postala mogoča) in katere vara misel, da je mogoče ta razvoj zavreti in preprečiti.

V tem pa se zelo motijo. Razvoja v državno gospodarstvo ne bo mogoče preprečiti.

Na ta način bo zlomljeno gospodarstvo zasebnega kapitala in bo konec iz-

Strokovni vestnik

Za enotno okvirno socialnopolitično zakonodajo

V osnovnih uredbah o reorganizaciji države bomo, da ostane Jugoslavija še v naprej enotno gospodarsko ozemlje.

Že iz tega sledi, da bi morala obstojati v državi tudi v bodoče poleg banovinske gospodarske in socialno politične zakonodaje, tudi enotna, vsedržavna okvirna gospodarska socialnopolitična zakonodaja. O vseh teh stvareh morda v načelu ni spora.

V praksi pa je stvar drugačna.

Ako se uveljavijo odnosi med ministrstvom za socialno politiko in bodočimi banovinskimi samoupravami na tak način, kakor jih ustvarja praksa na Hrvaškem, bo prešla prav vsa socialnopolitična iniciativa na banovine, centralne socialnopolitične zakonodaje pa ne bo več.

To pa je za delavstvo škodljivo.

Enotno gospodarsko ozemlje ima za posledico, da gre blago pa tudi delovna sila svobodno iz kraja v kraj. Nikakor ne gre, da bi veljali za zaščito delavstva v tej banovini taki predpisi, v drugi pa povsem drugačni, v tretjem pa morda nikakšni. To je proti delavskim interesom, je pa tudi proti interesom solidne obrti in industrije ter njene konkurenčne sposobnosti. Iz teh razlogov moramo imeti v državi enotno okvirno socialno politično zakonodajo.

Samouprave bi smele kot zakonodajec ta okvir le izpopolnjevati. Le kot izvršilna oblast bi mogle poslovati samouprave predvsem samostojno.

Izkušnje, ki jih imamo z uveljavljanjem protidraginjske ankete in mnogo drugih pojavov ne kaže, da bi se zlasti v banovini Hrvatski zavedali, da bi moralo tako biti.

Mi se sicer nič ne čudimo, če so se Hrvatje tako lahko odločili za to, da so zapustili centralno tajništvo delavskih zbornic, ki je bilo nekdanje centralno mesto za skupne socialno politične iniciative delavstva.

Saj jim ni bilo težko videti, da sedanje centralno tajništvo delavskih zbornic ni več, pa bi moralo biti.

Sedanje centralno tajništvo delavskih zbornic je prav v likvidaciji.

Ogromna škoda bi bila, ako bi se razbilo na ta način tudi delavsko zavarovanje. Tu bo treba napeti vse sile, da se da na eni strani poednim delom vsa samouprava, ki se jim more brez škode dati, a tako, da bo tudi v bodoče zagotovljeno, da bo zavarovanje v vsej državi v toliko enotno, v kolikor mora biti.

Naša tekstilna industrija gre težkim časom nasproti

Ob izbruhu vojne je bila naša tekstilna industrija z glavnimi surovinami, zlasti z bombažem in bombaževim prejo precej bogato založena. To se vidi že iz statistike uvoza, ki kaže, da se ni uvozilo v našo državo še nobeno leto toliko bombaževih surovin in polizdelkov, kakor v letu pred septembrom 1939.

Davčna reforma in delavstvo

Časi, kakor so sedanjí, ko živimo v pol vojnem stanju, niso prikladni za znižanje davčnih bremen.

Nova davčna reforma v Jugoslaviji je davčna bremena tudi v resnici tako povišala, da je naletela pri predstavnikih trgovine, obrti in industrije na hude ugovore.

Predstavniki gospodarskih zbornic so se zbrali pred kratkem v Ljubljani, kjer so sklenili, da se bodo obrnili s posebno predstavko na ministra za finance, v kateri bodo opozorili na glavne nedostatke nove davčne reforme.

*Čim več nas je organiziranih,
tem vplivnejši
je naš glas!*

Kljub temu, da torej časi nikakor niso ugodni za znižanje davčnih bremen, pa je osvobodila davčna reforma male kmete, ki so plačevali do sedaj manj kakor 100 din državnih davkov, vseh davkov. Strokovnjaki ocenjujejo, da bo s tem v Sloveniji dobra tretjina kmečkih posestnikov povsem oproščena davkov.

Ta ukrep sedanjega finančnega ministra je vreden vse pohvale. S tem so osvobojeni zemljarine tisoči malih batarjev, ki davkov res nimajo s čim plačati, ker jim še za vsakdanjega kruha primanjkuje. Država pa bo s to oprostitvijo malo izgubila. Veliko vprašanje je, ali ni imela država s predpisovanjem in izterjavanjem teh davkov več stroškov, kakor koristi.

Ako to omenjamo, pa moramo podčrtati, da imamo tudi mnogo slabo plačanih delavskih skupin, za katere velja prav isto. Ni bilo prav, da se davčna reforma na to ni ozirala.

Drugače pa izgleda, da so delavci in nameščenci v tej državi najboljši davkoplačevalci. Delavci in nameščenci so bili edini stan, ki ni imel k novim davčnim reformam nič pripomniti.

rabljenja delovnih sil. Na ta način bomo pa tudi ušli nevarnostim diktature.

Tak razvoj je nujen, socializacija, podružabljenje je edina pot k boljši bodočnosti človeštva.

To je omogočilo, da smo prvo polletje vojne tako pri proizvodnji, kakor na tržiščih tekstilnega blaga posledice vojske le razmeroma malo občutili. Zdi se pa, da se bo vse to v bodočih mesecih spremenilo.

Že naše predilnice bombaža se imajo boriti pri nabavljanju bombaža z velikimi težavami. Da bi se le težave lažje premagale, so ustanovile vse predilnice v državi skupno centralo, katere namen naj bi bil, nabavljati za vse predilnice v državi bombaž skupno in ga deliti med poedine predilnice po določenem ključu. Stališče zainteresiranega tekstilnega delavstva je važno, da bi podprlo ta prizadevanja z vsemi silami tudi ministrstvo za socialno politiko.

Važno pa je poleg tega še tudi to, da se bodo razdelile nabavljene količine surovin res po pravičnem ključu. To je važno zlasti, ako bi bilo teh surovin premalo. Pravičen ključ je tu le tisti, ki odgovarja obsegu poslov poedinih tovarn pred septembrom 1939. Če kedaj ni čas, da bi se ti odnosi spreminjali, potem tak čas ni danes. Ako bi torej zaposlitve v predilnicah ne bilo mogoče vzdržati na sedanjih stopnji, se morajo izvršiti omejitve povsod enakomerno.

Mnogo razlogov pa govori za to, da se morajo povzeti skrajni napor, da bi mogle obratovati naše predilnice tudi v bodoče ne samo

normalno, temveč tudi z največjo izrabitvijo svoje kapacitete.

Pri nas je premalo predilnic v sorazmerju s tkalnicami. Zato moramo upoštevati poleg bombaža tudi prejo iz bombaža in umetne svile.

Ravno v tem pogledu pa stojimo pred največjimi težavami. Pred vojno so oskrbovale naše tkalnice po velikem delu nemške, zlasti pa čehoslovaške tovarne. Te tovarne nam preje ne morejo več dobavljati. Naša tekstilna industrija je skušala dobavljati preje mesto tega iz italijanskih tovarn. Te pa so cene preji silno povečale. Podražitve dosegajo in presegajo že 50 odst., zato se naša tekstilna industrija brez skrajne potrebe za tako drago prejo ne more odločiti. Vsa tozadevna pogajanja z italijanskimi firmami potekajo zato brez pravih uspehov.

Pred Veliko nočjo se je napotila posebna trgovska misija v Anglijo, da bi proučila, v koliko bi se dalo dobavljati bombaž in prejo od tam.

Iz vseh teh pojavov sklepamo, da gre naša tekstilna industrija težkim časom nasproti. Še vedno pa upamo, da se bodo dale težave kako premagati. Vsi, ki stoje v tej situaciji na odgovornih mestih v državi in v gospodarstvu, morajo storiti vse, da se ne prijavijo s te strani nov val brezposelnosti in draginje.

Izid volitev

obratnih zaupnikov po rudnikih.

Pri volitvah za obratne zaupnike rudarjev, katere so se vršile v nedeljo, dne 3. marca, so dobile posamezne kandidatne liste sledeče število glasov in zaupnikov:

Rudnik **Mežica—Črna**: Volilnih opravičencev 956, glasovalo 586; za listo ZRJ 390, za NSZ 196; dobi ZRJ 11 in NSZ 5 zaupnikov. Rudnik **Velenje**: Volilnih opravičencev 458, glasovalo 389; za listo ZRJ 291, za ZDD 95; dobi ZRJ 5 in ZDD 1 zaupnika. Rudnik **Zabukovca**: Volilnih opravičencev 416, glasovalo 326; za listo ZRJ 137, za belo-žolte levičarje 121, za ZDD 67; dobi ZRJ 2, levičarji 2 in ZDD 1 zaupnika. Rudnik **Liboje** (keramična): Volilnih opravičencev 196. Postavljena samo lista ZRJ. Volitve se niso vršile. Dobi ZRJ 6 zaupnikov. Rudnik **Sv. Križ**: Volilnih opravičencev 39. Postavljena samo lista ZRJ. Volitve se niso vršile. Dobi ZRJ 1 zaupnika. Rudnik **Pečovnik**: Volilnih opravičencev 203, glasovalo 154; za listo ZRJ 59, za NSZ 24, za neorganiz. 71; dobi ZRJ 2, neorgan. 2 in NSZ 1 zaupnika. Rudnik **Laško**: Volilnih opravičencev 331. Skupna lista ZRJ in JSZ. Volitve se niso vršile. Dobili ZRJ 3 in JSZ 3 zaupnike. Rudnik **Rajhenburg**: Volilnih opravičencev 504, glasovalo 297; za listo ZRJ 232, za ZDD 44, ostali neveljavni; dobi ZRJ 6 in ZDD 1 zaupnika. Rudnik **Kočevje**: Volilnih opravičencev 203. Skupna lista med ZRJ in JSZ. Volitve se niso vršile. Dobi ZRJ

4 in JSZ 2 zaupnika. Rudnik **Hrastnik**: Volilnih opravičencev 847, glasovalo 532; za listo ZRJ 176, za NSZ 267, za JSZ 89; dobi ZRJ 4, NSZ 7 in JSZ 2 zaupnika. Rudnik **Trbovlje**: Volilnih opravičencev 2832, glasovalo 1965; za listo JRZ 664, za JSZ 467, za NSZ 118, za belo-žolte levičarje 548, za ZDD 161; dobi ZRJ 6, JSZ 4, NSZ 0, levičarji 5 in ZDD 1 zaupnika. Rudnik **Zagorje**: Volilnih opravičencev 1127, glasovalo 868; za listo ZRJ 541, za JSZ 196, za NSZ 130; dobi ZRJ 10, JSZ 4 in NSZ 2 zaupnika.

Po glasovih so dobile skupno lista ZRJ 3066, JSZ 917, NSZ 737, belo-žolti levičarji 669 in ZDD 367 glasov. Zaupnikov so dobile ZRJ 60, JSZ 15, NSZ 15, ZDD 4 in levičarji 7 zaupnikov. Iz teh števil je razvidno, da je dobila lista ZRJ absolutno večino vseh oddanih glasov in tudi zaupnikov.

V ostalih rudnikih, kjer ZRJ ni postavila kandidatne liste, jih tudi druge organizacije niso postavile. Zato ti zaupniki ne bodo kakšni pripadniki te ali one organizacije, temveč le predstavniki neorganiziranih. Teh zaupnikov pa ne bo veliko.

S tem je težka in ostra volilna borba končana. Iz nje je prišla ZRJ zmagovita in vse nasprotne skupine poražene. Mi organizirani rudarji smo na ta uspeh ponosni. Zato kličemo še neorganiziranim, vaše mesto je v naši sredi. Pridite.

Tekstilnemu delavstvu Slovenije

Po številu zaposlenih je tekstilno delavstvo izmed vseh strok v Sloveniji najmočnejše. Nad 15 tisoč broječa armada tekstilnih delavcev — med temi 65 odst. žensk, po večini mladoletna dekleta — ustvarja pod najtežjimi delov-

nimi pogoji dan za dnem velike vrednote, ki naj bi služile celoti.

S temi vrednotami pa se okorišča v glavnem le peščica tekstilnih fabrikantov in delničarjev (po večini inozemskih) v obliki ogromnih do-

bičkov, dočim živi delavstvo, te najdobitkarnostnejše industrije, najbednejše življenje.

Na videz lepe in moderne tovarne so v resnici le pobeljeni grobovi. Zaščitne in higijenske naprave so skrajno pomanjkljive, v mnogih obratih pa jih sploh ni. Tozadevni zakoniti predpisi se ne izvajajo. Tekstilni obrati so legla jetike in drugih bolezni. Odstotek tuberkuloznih je v tej industriji največji. Tisoči in tisoči nosijo v sebi kal te bolezni, ki jo bodo čutili tudi poznejši rodovi.

Tudi drugi delavsko zaščitni zakoni, ki so že itak pomanjkljivi, se po večini ne izvajajo. Podaljšuje se delovni čas; mladoletne delavce in delavke se zaposluje ponoči; delavskih zaupnikov in njih predlogov se ne upošteva, ter preprečuje in ovira njih z zakonom predpisano delovanje. Opušča, preganja in šikanira se delavstvo, ki se hoče strokovno organizirati, čeprav ima delavstvo to pravico v zakonu zagamčeno. Pod laži firmo discipline izvajajo razni mojstri in priganjači po tovarnah pravcato strahovlado nad bednim delavstvom. Za vsakega najmanjši, mnogokrat tudi izmišljeni prestop, se izrekajo občutne denarne kazni, premeščanja in odpusti.

Poleg teh, le na kratko opisanih krivic, pa je tekstilno delavstvo izmed vseh ostalih strok najslabše in sramotno nizko plačano. Že itak obupni položaj tekstilnega delavstva pa se je vsled porasta draginje še poslabšal. Čeprav so nekatera podjetja zvišala plače do 10 odst., to še izdaleka ni nadomestilo 30 odst., ki so jih delavci vsled podražitve življenjskih potrebščin v zadnjem času izgubili.

Delavci drugih strok so potom svojih organizacij dosegli zvišanje svojih plač že 1937 in 1938. leta. S številnimi meznimi gibanji in borbami pa so svoje plače v zadnjih mesecih ponovno zvišali za 15 do 25 odst.

Kje pa so gibanja 15.000 tekstilnih delavcev? Ali nima tekstilno delavstvo nikakih potreb in zahtev?

Gotovo jih ima, in še kako velike in važne. Ima zahteve, ki so za njih življenjskega pomena. Ni pa strnjene organizacijske moči, nima dovolj vzdržanih svoje zavesti, je razbito in neorganizirano in radi tega brezmočen plen v rokah dobro organiziranih tekstilnih močtev, predano na milost in nemilost najhujšemu izkoriščanju.

Obupne razmere pa so postavile tudi tekstilno delavstvo pred izbiro, boriti se ali propasti. Pričakovati pomoči od kjerkoli, bi bilo pogrešno in usodno. Nujno morajo reševanje svoje ogrožene eksistence vzeti sami v svoje roke, tvoriti samooobrambo in postaviti organiziranemu tekstilnemu podjetništvu nasproti

organiziran in strnjen blok tekstilnega delavstva

z enotno, trdno in nezlomljivo voljo boriti se za sledeče zahteve:

1. za zaščito delovne sile pred izkoriščanjem s tako visokim povišanjem plač, da bo omogočena eksistenca tekstilnega delavstva in njihovih družin. Delavke morajo biti za enako delo, enako plačane kakor delavci;
2. za sklenitev kolektivne pogodbe, ki bo odgovarjala dejanskim potrebam delavstva;
3. za uvedbo rednih letnih plačanih dopustov;

DE LAVKA

TEKSTILKE NAM PIŠEJO.

4. za striktno in dosledno izvajanje delavske zaščitno varstvenih zakonov;

5. za obzirno in humano ravnanje z delavstvom, zlasti z mladoletnimi delavci in delavkami;

6. za popolno svobodo in pravico organiziranja v zaščito svojih gospodarskih, kulturnih in moralnih interesov.

Gornje zahteve so minimalne in stokrat upravičene, vredne, da se tekstilno delavstvo zanje bori. Zavedajte se pa, da brez organizacije in borbe ne bodo uveljavljene. Storitve takoj in brez odlašanja svojo dolžnost. Vsi v organizacijo tekstilnega delavstva. V okvirju Spolne delavske strokovne zveze je osnovana v Ljubljani

podzveza tekstilnega delavstva,

ki ima svoje podružnice in sekcije v vseh krajih, kjer je tekstilna industrija. Pristopne izjave dobite pri vseh podružnicah in vseh podružnicah in v centrali Spolne delavske strokovne zveze.

Naj živi prebujenje tekstilnega delavstva, njegova zavednost in solidarnost. Vsi v organizacijo, vsi v borbo za lepše življenje.

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije.
Podzveza tekstilnega delavstva.

Kdo je kriv, da sezonski delavci nimajo brezposelnih podpor?

Na shodu stavbincev 2. marca v Ljubljani se je neki Kralj F. v svoji govorici povzpela do sledeče smešne trditve:

»Kriv, da sezonski delavci nimajo pravice do podpor pri borzih delah, je marksistični general, bivši predsednik Delavske zbornice Lovro Jakomin, ker je podpisal tozadevno uredbo o podpiranju brezposelnih.«

Kako smešno in bedasto. Uredbe je torej podpisoval in izdajal Jakomin, ne pa takratni minister socialne politike. Če bi bilo imenovanemu kaj do prelube resnice, cvetke božje, naj bi rajši sramežljivo povedal, kdo je podpisal in izdal tozadevno uredbo. Lahko bi tudi povedal, da je bila ta uredba izdana in uzakonjena, ne da bi se člane upravnega in centralnega odbora borz dela za njih mnenje sploh vprašalo. Lahko bi tudi povedal, da je takratna delavska delegacija v centralnem odboru borz dela proti tej uredbi in načinu, kakor je bila uzakonjena, ostro protestirala. Gotovo je te proteste, ali vsaj lahko bi jih, bral v naših glasilih.

Ta dejstva pa je seveda treba zamolčati, da se krije prave krivce. V borzih dela ni več marksističnih zastopnikov. Vsa mesta v tej ustanovi in ves vpliv imajo sedaj »Jugorasoenci«, med temi tudi tako moški, ki uredbe podpisujejo in izdajajo. Namesto, da kažete na druge, obrnite se do teh, ki imajo možnost popraviti uredbo, ki so jo izdali in s tem odpraviti krivice, ki se godijo sezonskemu delavstvu.

Delavski tisk
je tvoj vodnik!

V 2. številki »Delavca« z dne 25. februarja t. l. smo v rubriki »Delavka« prinesli pod istim naslovom podpis, v katerem smo opisali razmere v tekstilni tovarni Medic-Miklavc v Medvodah. Članek nam je poslal naš stari sodelavec, zato tudi nismo raziskovali, ali napisane trditve odgovarjajo dejstvu, ali ne.

Od delavstva, zaposlenega v tovarni, smo pa dobili pojasnilo, da trditve ne odgovarjajo resnici in zato radevolje objavljamo sledeči popravek:

»Ni res, da so mlajše in lepše tkalke v nasladi mojstrom in delovodjem in da imajo prednost pred manj lepšimi, nego je res, da vlada pri nas za vse enak red in da imajo vse enake pravice. Končno ni res, da smo dobili 10% povišane plače kot napitnino in da kazni pre-

segajo ta povišek plače, ampak je res, da smo dobili 20% poviška in kazni nikoli ne prese-gajo istega.

Hvaležni smo in ostanemu podjetju, ki je prvo uvidelo težek položaj delavstva in nam prvo po indeksu cen povišalo plače.

Upamo, da je s tem spor med nami in tovarno Medic-Miklavc poravnani in smo trdno prepričani, da s tem odpade povod za vse radi te zadeve storjene ukrepe s strani vodstva tovarne.

Obenem opozarjamo vse s. dopisnike, da morajo vsi dopisi temeljiti na dejstvih. Uredništvo ne more prevzemati nikake odgovornosti za spore, ki nastanejo radi takega članka.

Uredništvo.

Iz tovarn in delavnic

AVTOKOLARJI — ZGOR. ŠIŠKA

Pretečeno soboto se je vršil delavniški sestanek delavstva, ki je zaposleno pri podjetju »Avto-bus« v Zgor. Šiški. Že večkrat smo pisali o tem podjetju, ki se je v zadnjih par letih zelo povečalo, tako da zaposluje preko 50 delavcev. Ker je podjetje industrijsko, bi mislili, da je tudi urejeno, kot bi moralo biti, vendar pa ni tako. Delo ni tako organizirano, kot bi moralo biti, delovni čas se podaljšuje preko vseh predpisov, tako se krši zakon o zaščiti delavstva na veliko.

Na sestanku so se obravnavala vsa pereča vprašanja ter se je sklenilo, da bodo obratni zaupniki izvedli v tem pogledu pri podjetju intervencijo, da se popravijo krivice delavstva ter zviša plača na odgovarjajočo višino kot je v drugih sličnih podjetjih.

Centralni tajnik s. Bricelj je obrazložil delovne razmere avto-karoserijskega delavstva drugih delavnic. Delavstvo pri »Avto-busu« zaostaja v tem pogledu precej zadaj. Krivda temu je v veliki meri na strani delavstva samega, ker ni složno ter tako izgublja na udarnosti. Medsebojne razprtije in nesodružno obnevanje med posameznimi delavci povzroča nezaupanje drug do drugega.

Delovni čas je treba vsekakor urediti tako, da bo v skladu z obstoječimi predpisi. Dolžnost obratnih zaupnikov je, da podnesejo podjetju zahteve delavstva ter o rezultatih poročajo delavstvu.

Ker nastaja sedaj sezija za avto-karoserijske delavnice, je naloga delavstva, da stavi zahtevo po zvišanju plač, prav posebno pa v tem podjetju. Zato naj velja zanje poziv: V složi je moč — v delu rešitev!

LESNI DELAVCI — MENGEŠ.

Podružnica Zveze lesnih delavcev v Mengšu je dne 17. t. m. polagala obračun o svojem de-

lu. Delavstvo parketarne in žage g. Kanca ni najboljšje plačano v primeri z mezdami v lesni stroki. Delavstvo je po svoji organizaciji stavilo zahtevo za povišanje plač, ki naj bi odgovarjalo sedanjemu porastu draginje. Do pogajanj bo prišlo v nekaj dnevih. Centralno upravo je zastopal na obnem zboru centralni tajnik s. Bricelj, ki je tudi obrazložil navzočim delavcem in delavkam pomen strokovne organizacije. Delavstvo bi bilo mnogo na boljšem, če bi bilo složno ter medsebojno povezano. Vendar pa se opaža, da je še precej takšnih, ki samo čakajo, da jim drugi izvojujejo večje mezde in boljše delovne pogoje. Delavstvo je sklenilo, da se bo bolj živo oprijelo svoje strokovne organizacije ter bo poskušalo potom izobrazbe usposobiti tudi potrebne funkcionarje. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Blejč Feliks, podpredsednik Petlinkar Janez, tajnik Burgar Tone, blagajnik Kavčič Lado. Odborniki: Oselj Janko, Divjak Janez, Verbi Pavla, Nadzorstvo: Nerat Jaka, Zarnik Angela, Vehovec Janez. Občni zbor je potekel v najlepšem redu ter je upati, da bo izvoljeni odbor dosegel cilj, ki si ga je zastavil, da izboljša položaj zaposlenemu delavstvu.

LESNI DELAVCI — DUPLICI

Lesno delavstvo na Duplici, ki je včlanjeno v Zvezi lesnih delavcev, je polagalo obračun dela 17. marca, na obnem zboru, ki se je vršil v restavraciji Klemenčič na Duplici. Občni zbor je vodil s. Zabavnik Ivan, ki je uvodoma podal poročilo o delovanju organizacije, od katere ima korist vse delavstvo. Občni zbor je pozdravil s. Vodopivec za podružnico št. Vid ter s. Kavčič za podružnico Mengeš. Tajniško poročilo je podal s. Dobaj, blagajniško s. Fornetzi, nadzorstvo pa s. Porovne. Vsa poročila je navzoče članstvo soglasno odobrilo, kakor tudi taktiko, ki jo je imela podružnica v poslovni dobi. Centralno upravo je za-

stopal njen tajnik s. Bricelj, ki je obrazložil napore, ki jih imajo strokovne organizacije. Tudi na Duplici se ima delavstvo zahvaliti strokovnim organizacijam, da so razmere vsaj do neke mere urejene. Razumljivo je, da bo potrebno še mnogo resnega dela, da se bodo razmere uredile tako, da bodo odgovarjale tamošnjemu delavstvu in pa predpisom socialne zakonodaje. Med podjetjem ter organizacijami se je vršilo mnogo razprav, na katerih se je obravnavalo vse težkoče, ki jih ima delavstvo in ki so bile v precejšnji meri rešene tako, da ima koristi celotno delavstvo. Največ kritike se sliši običajno od onih, ki stojijo izven organizacije. Za take ni organizacija nikdar dovolj radikalna, niti zaupniki, niti posamezni funkcionarji. Ne čutijo pa potrebe, da bi stopili med organizirano delavstvo ter pomagali graditi boljšo bodočnost delavskemu razredu. Pozival je delavstvo, da gre z vso silo na delo, da privede v organizacijo še vse one, ki so danes mlačni ter stojijo ob strani.

Po podanih poročilih se je razvila živahna debata, v katero so posegli posamezniki in ki je bila dokaj stvarna. Delavstvo se zaveda težkega poslanstva, ki ga ima organizacija in ki bo mogla izvršiti le s pomočjo delavstva samega. Sledile so volitve ter so bili izvoljeni sledeči sodruzi: Predsednik Zabavnik Ivan, podpredsednik Kolovič Anton, tajnik Dobaj Tomaž, namestnik Semeja Franc, blagajnik Fornetzi Franc, namestnik Žirovnik Stane. Odborniki: Tičdar Martin, Prešern Franc, Sever Peter, Zabavnik Mici, Pirš Josip. V nadzorstvo: Poravne Pavel, Zavrtnik Drago, Ulčar Franc.

Občni zbor je potekel v najlepšem redu ter so navzoči pokazali zrelost in dali navodila za bodoče delo novoizvoljenemu odboru. Predsednik se je na to v jedrnatih besedah zahvalil za zaupanje ter izjavil, da bo odbor storil vse, kar je v njegovi moči in prosil članstvo, da ga v borbi za dosego izboljšanja ekonomskega položaja zaposlenega delavstva v celoti podpira. Le na ta način bodo strokovne organizacije z uspehom zamogle vršiti vse intervencije, ki bodo v teku poslovne dobe.

ŠENTVIDSKI MIZARJI

Strokovna organizacija mizarskih pomočnikov v Št. Vidu nad Ljubljano je dne 10. marca polagala obračun o svojem delu. V prostornem salonu gostilne Kratky so se zbrali v lepem številu mizarski pomočniki, ki so včlanjeni v Zvezi lesnih delavcev. Skromno in tiho, brez velikega pompa, delajo kot jih imenujemo »lesni moueççaw sarsa A o s os krasa ni čvli« investitive, ki so os krasa ni čvli vseh krajev države.

Že nekaj let predseduje tej podružnici mladi in požrtvovalni sodrug Demšar Janko. Uspehi te podružnice so vidni ter so s ponosom podali funkcionarji svoja poročila. Iz poročila je bilo razvidno, da podružnica dela za izboljšanje ekonomskega položaja mizarskega delavstva. Pri več podjetjih se je doseglo povišanje plač, vendar je še mnogo delavnic, ki so ostale brez vsakega povišanja mezd. Organizacija se trudi, da bi tudi za one delavnice dosegla povišek. Borba je zelo težavna, saj so po večini male obrtne delavnice, kjer je zaposlen

mojster sam z vajenci, odnosno s sinovi, največ pa z par pomočniki.

Centralo je zastopal s. Bricelj, ki je obrazložil težko borbo lesnega delavstva. Lesno delavstvo je preživljalo najtežjo borbo in brezposelnost par let. Tudi sedaj ni mnogo boljše; razmere po delavnicah so neurejene, delovni čas se podaljšuje po mili volji podjetnikov samih. Le tam, kjer obstojajo naše postojanke, se razmere počasi izboljšujejo. Mnogo krivde je na delavstvu samem, ki čaka odrešenika od drugod ter podcenjuje svojo lastno moč. Delavstvo bo v stanju izboljšati svoj mizerni položaj le tedaj, če bo močno povezano v svoji svobodni strokovni organizaciji. Zato je dolžnost slehernega delavca, da sodeluje in pomaga odboru in zaupnikom pri akciji.

Za ljubljansko podružnico je pozdravil občni zbor njen predsednik s. Čampa. On gotovo dobro pozna razmere v tem kraju, saj je bil več let predsednik šentvidske podružnice in celo prvi predsednik, ko se je osnovala podružnica v najtežjih časih. Izjavil je, da bo ljubljansko lesno delavstvo podprlo borbo za izboljšanje položaja mizarskega delavstva v Št. Vidu.

Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor sledeči sodruzi: Predsednik Demšar Janko, podpredsednik Vičič Leopold, tajnik Flere Jaka, namestnik Hočevnar Franc, blagajnik Pretnar Miha, namestnik Bajt Karol. Odbor: Vodopivec Alojz, Trebušak Dušan, Zupančič Pavel. Nadzorstvo: Flis Matija, Šušteršič Franc, Vagaja Franc. V širši odbor pa ss: Trapečar Fric, Bajc Viktor, Cizej Nande, Hodnik Franc. Za gospodarja je bil izvoljen s. Mazora Anton.

Pri debati, ki je bila zelo živahna in na višini, se je obravnavalo vprašanje o sklenitvi kolektivne pogodbe za celo banovino. Ta zadeva se vleče že delj časa, nikakor ne pride iz mrtve točke. Preje so poslodavci hoteli da se razširi na celo banovino, sedaj pa so kar na enkrat proti. Kakor rečeno, lesno delavstvo, odnosno mizarske pomočnike v Št. Vidu čaka borba za izvojevanje zahtev mizarskega delavstva in kolektivne pogodbe.

Občni zbor je bil zaključen v popolno zadovoljstvo organiziranega delavstva. Sodrugi lesni delavci, le naprej brez bojazni.

LESNI DELAVCI — RAKEK

Naj tudi iz naše podružnice sporočimo par novic. 2. marca smo zaključili mezno gibanje pri trvdki Franjo Žagar, kjer smo ponovno dosegli povišek — 50 din na uro, tako da znaša sedaj plača od 4.50 do 5.— din na uro. Nakladalci so pa dosegli povišek za 20%, to je od 70 na 84 din za vagon.

Želeli bi, da bi se tudi pri ostalih trvdkah delavci bolj postavili v borbo, da tudi oni dosežejo povišek mezd in da bi se bolj spoštovala socialna zakonodaja.

Obenem naj bo opozorilo za vse tiste delavce, ki še niso organizirani, da tudi oni pristopijo v organizacijo, kajti le v slogi je moč; kolikor moči, toliko pravice.

Apeliramo tudi na vse naše podružnice v našem srezu, da se tudi one postavijo v borbo za izboljšanje svojih plač, ker draginja zmeraj bolj narašča.

Želeli bi torej, da bi vse lesno delavstvo

kompaktno začelo borbo za boljši košček kruha.

KERAMIČNI DELAVCI (SDSZ) — LIBOJE.

Keramična industrija je s 1. marcem 1940 za april odpovedala kolektivno pogodbo. Delavstvo je na svojem zborovanju, ki se ga je udeležila ogromna večina v tovarni zaposlenega delavstva, temeljito razpravljalo o položaju, ki je nastal vsled razrušitve pogodbenega razmerja ter ugotovilo in sklenilo:

Delavstvo Keramične industrije d. d. Petrovče je na svojem zboru dne 9. marca 1940 razpravljalo o položaju, ki je nastal po odpovedi kolektivne pogodbe s strani podjetja in ugotavlja:

1. Delavstvo smatra, da podjetje ni imelo tehtnih in upravičenih razlogov za odpoved kolektivne pogodbe in razrušitev pogodbenega razmerja, ki je trajalo 5 in pol let.

2. Ugotavlja, da zlasti Splošna delavska strokovna zveza ni dala za odpoved pogodbe nikakega povoda, ker so njeni zastopniki vse nastajajoče spore, ki so se eventualno pojavili, reševali z največjo toleranco in lojalnostjo.

Če so se v zadnjem času reševali neki spori pri sodišču v Celju, ni zato kriva imenovana organizacija, kakor tudi ne prizadeti delavci, ker se je tudi te spore skušalo rešiti s posredovanjem, ki naj bi bilo ugodno za obe strani.

Delavstvo radi tega zahteva:

1. Da se službeno razmerje čimpreje ponovno uredi s sklenitvijo nove kolektivne pogodbe po predlogu, ki bo dostavljen podjetju s strani strokovne organizacije.

2. Po sklenitvi nove kolektivne pogodbe se dosedanjih urnih in akornih plač v nobenem slučaju ne sme znižati ali kakorkoli poslabšati delovne pogoje, ki bi imeli za posledico poslabšanje že itak težkega položaja delavcev.

3. Podjetje ne sme napram delavcem, ki so tožili radi izvajanja kolektivne pogodbe, izvajati nikakih konsekvenc bodisi z odpustom ali na kak drug način.

4. Vse delavske zaščitne zakone mora podjetje striktno izvajati.

Delavstvo soglasno izjavlja, da se bo za izvedbo gornjih zahtev, če bi se pojavile kakršnekoli ovire, vztrajno in solidarno borilo.

Občni zbor naše podružnice se je vršil 9. marca v gostilni Dolenc v Libojah, ki je bil zelo dobro obiskan. Po poročilih podružničnih funkcionarjev in po poročilu tajnika centrale se je dala dosedanemu odboru razrešnica, na kar se je izvolil naslednji podružnični odbor: Predsednik Zupanc Martin, podpredsednik Mirnik Franc II., tajnik Kveder Karol, blagajnik Pirc Karol. Odborniki: Deršek Stanko, Krulc Jakob, Jager Rudolf, Grum Vinko. Namestniki: Tajnika Kozovinc Edi, blagajnika Gašper Šteble in Pajk Edi. Nadzorstvo: Kos Ivan, Marinc Anton in Lenhard Avgust.

KERAMIČNI (SDSZ) — MOSTE

Občni zbor naše podružnice se je vršil 14. marca 1940. Navzočih je bilo malo članov radi zadržanja v službi in radi oddaljenosti njihovih stanovanj. Po kratkem poročilu predsednika, ki je obenem podal tudi tajniško poročilo, je podal blagajniško poročilo s. Zajec Franc, ki je

obrazložil blagajniško stanje. Vsa poročila so bila soglasno vzeta na znanje. Nato je bila predlagana razrešnica staremu odboru, kar je bilo soglasno sprejeto. Poročilo za centralo je podal tajnik s. Jakomin, ki je obrazložil delo tajnika in centralnega odbora; poročal je tudi o poteku mezdnih gibanj po podružnicah itd. Nato se je izvolil novi odbor in sicer z majhno izpremembo, predsednik je pa ostal še naprej Jančič France. Bodoči odbor bo imel sicer teže naloge, saj živimo v nekoliko izrednih časih: dražinja raste, vrednost denarja pada, od delavca se pa zahteva vedno večja storitev. Delavstvo se pa mora zavedati, da se mora organizacija poživeti v tovarni sami. Imeti same lepe načrte je premalo, delavstvo se mora trumoma sestajati na članskih sestankih in tam napraviti sklepe in zahteve. Delavci v kemični tovarni ne smejo misliti, da je organizacija krompir, ki ne traja več ko nekaj mesecev, pa ga je konec. Organizacija mora biti vedno aktivna in pripravljena na vsak slučaj, da stopi v bran za pravice članov. Sodrugi, bodite pripravljeni in v vseh resnih časih organizirani. Zakaj, sedanji čas je tudi naš čas. J. F.

PAPIRNIČARJI (SDSZ) — SLADKI VRH.

Drugo mezdno gibanje v Sladkogorski papirnici zaključeno.

Vsled rapidnega porasta cen življenjskim potrebščinam je Splošna delavska strokovna zveza v zadnjem polletju pokrenila mezdna gibanja v 35 tovarnah. Mezdna gibanja, ki so obsegla okrog 10.000 zaposlenih delavcev, so bila s par izjemami zaključena z rezultatom od 10 do 25%.

V nekaterih podjetjih so se v tem času vršila mezdna gibanja po dvakrat. Med temi je tudi Sladkogorska tovarna papirja in lepenke. Pri prvem mezdnem gibanju so bile v Sladkogorski tovarni povišane plače vsemu delavstvu s 1. oktobrom za 5%, profesionistom pa za 6%. Izvršile so se tudi nekatere prekategoriizacije iz nižjih na višje zasluzke ter bile zvišane premije.

Druge mezdno gibanje je pokrenila Splošna delavska strokovna zveza v začetku januarja z zahtevo po ponovnem zvišanju plač za 75 para na uro. 5. marca so se vršila v tej tovarni pogajanja. Rezultat je bil, da se vsemu delavstvu povišajo plače v obliki draginjske doklade za 50 para na vsako storjeno delovno uro. Za delavce, oziroma uslužbence, ki so plačani na mesec, prizna podjetje draginjsko doklado v višini najmanj din 120.— na mesec. Nedeljsko delo se bo v bodoče plačevalo s 100% doklado. Ponovno se bo preuredil premijski sistem.

Po trditvi podjetja so se plače, všteti tudi oktoberski povišek, zvišale za 18%.

Doseženi sporazum se smatra kot dodatek h kolektivni pogodbi z dne 17. septembra 1935. Ta kolektivna pogodba ostane z vsemi prejšnjimi dodatki še nadalje v veljavi.

Z rezultati nismo popolnoma zadovoljni, ker ni uspela naša zahteva, da bi se povišek smatral za redno plačo in da bi bil upoštevan tu-

Vsi na stavbinski shod!

STAVBINCI!

Podružnica Zveze stavbinskih delavcev Judoslavije (SGRJ) v Ljubljani sklicuje javno zborovanje stavbnega delavstva iz Ljubljane in okolice za nedeljo, dne 7. aprila 1940 ob 9. uri dopoldne v dvorani hotela Miklič v Ljubljani.

di pri procentih za nadurno delo. Povišek pa tudi ni še nadomestil tega, kar so delavci vsled druginje pri plačah odškodovani.

Delavci Sladkogorske tudi dobro vedo, katera organizacija je njihova prava zaščitnica. Niso še pozabili, da so jim bile 1934. leta plače znižane ravno takrat, ko so iskali zaščite pri »neki« drugi organizaciji. Kmalu pa so spoznali svojo zmoto in se vrnili zopet v Splošno delavsko strokovno zvezo, katera jim je priborila nazaj kar so izgubili in dosegla ponovno povišanje mezd, kolektivno pogodbo in 10 dni letno plačanege dopusta. Pregovor pravi: »Osle ne gre dvakrat na led.«

Do srečnih časov, ko bodo delavske zahteve 100% uveljavljene, je najbrže še precej daleč. Uveljaviti pa jih bo moral delavski razred s svojimi praviimi organizacijami sam, ker takrat o raznih zelenih delavskih odrešiteljih že davno ne bo duha ne sluha.

Komu zaupa sladkogorsko delavstvo reševanje svojih zahtev, so pa pokazale ponovno tudi volitve delavskih obratnih zaupnikov v nedeljo, dne 10. marca t. l., pri katerih so bili izvoljeni 4 zaupniki Splošne delavske strokovne zveze in le 2 z Jugorasovske liste.

PAPIRNIČARJI (SDSZ) — PREVALJE

Vsled letošnje ostre zime je obrat v tukajšnji papirnici počival nad dva meseca. Ako precenimo škodo, ki jo je utrpelo delavstvo, lahko rečemo, da nosi del krivde tudi podjetje. Dovodni kanal za dotok vode na turbino še ni bil očiščen niti enkrat v zadnjem desetletju. Mi bi tega ne navedli, ako ne bi imeli izkušnje. Ako je bilo potrebno, da se je pred 15, odnosno 20 leti stalno čistilo ta kanal vsake dve do tri leta vsaj enkrat, je pa zdaj za to škoda sihtov. Mnenja smo, da bi imelo dobiček od tega le podjetje, ako so vse naprave v redu.

Vsled dolgotrajne brezposelnosti smo zaprosili za podporo tudi Delavsko zbornico v Ljubljani. Čitali smo, da ima določen gotov znesek za brezposelne podpore. Zato se nam je zdelo neumljivo, kako da na našo prošnjo ni zbornica niti odgovorila, ko obenem sporočajo po časopisih, da je izplačala D. Z. 83.000 din podpore.

Želeli bi pojasniti, ali pridejo v poštev za to res samo nekateri, drugi pa imajo samo dolžnosti, pravic pa nič.

Občni zbor podružnice se bo vršil dne 21. aprila t. l. Dolžnost vsega članstva je, da se občnega zbora polnoštevilno udeleži. — Kraj in čas občnega zbora bo objavljen pravočasno na vabilih. T. S.

Sodrugī stavbinci!

Dolžnost vsakega poedinca je, da se tega zborovanja udeleži, ker se bodo na tem zborovanju reševala važna vprašanja o novi kolektivni pogodbi in drugih perečih vprašanjih v naši stavbni stroki. — Družnost! — Odbor.

POGAJANJE ZA NOVO KOLEKTIVNO POGODBO IN ZA ZVIŠANJE PLAČ STAVFINSKEGA DELAVSTVA SE NADALJUJEJO.

V ponedeljek, dne 18. marca t. l. so se ponovno vršila pogajanja v Ljubljani. Plače, ki jih določa dosedanja kolektivna pogodba, ne odговarja več sedanjim podraženim življenjskim razmeram. S porastom druginje so stvarne delavske plače v stavbni stroki padle za najmanj 20 do 25%.

Strokovne organizacije so predložile podjetnikom nov načrt kolektivne pogodbe, v katerem zahtevajo najmanj 20% zvišanje dosedanjih plač. Ta povisek je v načrtu izražen v dinarjih in ne v odstotkih, ker bi v nasprotnem slučaju pomožni delavci ne dobili tega poviška, kajti od nižje svote je tudi odstotek nižji.

Zastopana so bila na pogajanjih vsa podjetniška združenja stavbne stroke v dravski banovini, toda večina podjetniških zastopnikov je prišla na pogajanja brez ali pa s pomanjkljivimi pooblastili. Posebno zastopniki zidarskih in tesarskih mojstrov so izjavljali, da se ne morejo prej pogajati, dokler ne bo spremenjena zakonska določba glede pobijanja šušmarstva, odnosno dokler ne bodo izdani od stavbnih podjetnikov zahtevani oblastni ukrepi, zaradi česar je pred kratkim šla delegacija na razna ministrstva v Beograd.

Največja zapreka v teh pogajanjih so po izjavah podjetnikov: javna dela. Zaradi teh javnih del je tudi nastal zastoj v pogajanjih. Podjetniki, zlasti zastopnik inženjerske komore, je izjavil, da ni misliti na to, da bi se plače zvišale na že prevzetih javnih delih, če jim država ne bo krila nastale razlike v proračunih, odnosno zvišanih izdatkov.

Zastopniki podjetij so predlagali, da bi še enkrat ponovno vse podjetniške in delavske organizacije skupno intervenirale pismeno pri pristojnih ministrih in banski upravi. Dalje so predlagali, da naj bi se napravila nekakšna statistika javnih del v Sloveniji, odnosno v Jugoslaviji, na podlagi katere bi se potem mogel ugotoviti skupni znesek, ki je potreben kot naknadni kredit za zvišanje plač delavstvu na javnih delih. Vsem v poštev prihajajočim instancam je treba sporočiti, da naj v svojih proračunih upoštevajo 20% zvišanje delavskih plač.

Mi smo že ponovno poudarili, da se splošna tarifna akcija stavbinskega delavstva za zvišanje sedanjih zaslužkov ne more vezati na to, kdaj in če bo podjetniškim zahtevam glede javnih del in šušmarstva ugodeno. Draginja je tu in je delavstvu takoj treba zvišati plače. Stavbno delavstvo nima nič od tega, če pod-

jetniki samo priznavajo, da sedanje plače res ne zadoščajo več in da jih je nujno potrebno zvišati. Saj imamo razen javnih del tudi še mnogo privatnih del. Tu naj pokažejo podjetniki na praktičen način, če pošteno in iskreno mislijo s zvišanjem plač. Doslej se o tem še nismo mogli prepričati, čeprav se z deli že pričinja. Kar se tiče zaslužkov delavstva na javnih delih nam tudi ni vseeno kakšni bodo za naprej, a tu moramo stvar na vsak način ločiti, če so že take prilike. Kjer je to mogoče naj se zadeva uredi takoj, kjer pa ni mogoče takoj, se bo pa nekoliko kasneje. Samo nobenega zavlačevanja.

Vse stavbinske delavce na privatnih in javnih delih pa pozivamo: organizirajte se v svoji stavbinski organizaciji Zvezi stavbinskih delavcev (SGRJ), računajte samo na svojo lastno složnost, zavednost in borbenost. G-r.

MONOPOLCI — LJUBLJANA.

Na seji izvršnega odbora Saveza monopol-skih delavcev od 15. marca t. l. so bila vsestransko predebatirana vsa vprašanja, ki interesirajo naš svobodni sindikalni pokret v splošnem, kakor tudi vprašanja poboljšanja položaja monopol-skih delavcev. Napravljen je bil sledeči sklep:

1. Vzamemo na znanje sklep I. O. URSSJ-a od 22. in 23. januarja 1940.

2. Zahtevamo in strinjamo se s tem, da se v pokretu spoštuje red in disciplina od vseh in vsakogar.

3. Najstrožje obsojamo vsak poskus strankarsko-politični pritisk in rovarjenje v sindikalnem pokretu URSSJ, brez ozira od katerekoli strani pride.

4. Apeliramo na vse sodružne organizacije URSSJ, kakor tudi na članstvo Ursovega pokreta, da pazljivo čuva sindikalno edinstvo in da se z vsemi razpoložljivimi sredstvi zatre vse one pojave in postopanja, ki ni napravila vročo kri in razdor v članstvu Ursovega sindikalnega pokreta.

Nalagamo vsem podružnicam Saveza, da se striktno in lojalno podvržejo gornjim sklepom.

Izvršni odbor Saveza je tudi zavzel energično akcijo za zboljšanje razmer glede plačilnega odnosa v monopol-skih podjetjih. Pri tem se je energično zahtevalo, da se predlogi in izpremembe k pravilnikom upoštevajo po želji delavstva.

Dalje se je interveniralo na Upravi monopolov glede prevedbe 3 žensk v II. kategorijo, kar še ni do danes rešeno. Naša podružnica se je zato zanimala in dobila v tem pogledu zagotovilo, da bo stvar ugodno rešena, če se ne bo mogoče zopet našel človek, ki bo rekel, da je podružnica akt ukradla itd., kakor se zadnje čase dogaja med delavstvom.

Odbor podružnice Saveza apelira na neorganizirano delavstvo, da se včlani v podružnici Saveza, kajti vidni so naši uspehi ali še vidnejši bodo, ako bomo 100% organizirani.

Družnost!

BRIVCI — LJUBLJANA.

Podružnica Savez brivskih in lasuljarskih pomočnikov (ic; v Ljubljani je polagala na svojem 8. rednem letnem obnem zboru obračun o svojem delu, ki ga je vršila tekom leta. Občni zbor je vodil s. Vaš Slavko, ki je uvodoma poročal o delovanju organizacije. Navajal je vse težkoče, ki so se stavljale podružnični upravi, ki se je morala boriti za izboljšanje ekonomskega položaja v brivsko-frizerski stroki. Ker je tajnik odšel v vojaško službo, je podal tudi tajniško poročilo. Blagajniško poročilo je podal s. Cvenšek. Podružnica je imela več izdatkov kakor dohodkov zaradi akcij, ki jih je podvzela. Vendar pa je prireditve frizerskega plesa prinesla nekaj dohodkov ter se je brezposelne in onemogle člane podprlo. Tečaj, ki ga je priredila podružnica, je uspel nad vse pričakovanje. Podružnica je vodila razne akcije za odpravo večernega dela ob sobotah itd.

Centralno upravo je zastopal tajnik Saveza s.s. Kudelič, ki je obširno poročal o akcijah, ki jih vodi centralna uprava. Tekom zadnjega časa je bilo 16 stavk, v katerih so brivsko-frizerski pomočniki in pomočnice zahtevali ureditev delovnih odnošajev s kolektivnimi pogodbami. Savez polaga mnogo pažnje tudi na Slovenijo ter pozdravlja borbe, ki so v tej podružnici vodili akcijo za izboljšanje položaja nameščencev brivske in frizerske stroke v Sloveniji ter s tem pripomogli tudi k zbolšanju položaja ostalih krajev.

Strokovno komisijo je zastopal njen tajnik s. Bricelj, ki je apeliral na navzoče, naj se opremejo dela v strokovni organizaciji, ker le potom nje bodo izvojevali boljše delovne pogoje. Občni zbor, ki je precej dobro obiskan, naj napravi potrebne sklepe, ki jih bo potem podružnični odbor s pomočjo vsega članstva spravil v življenje. Treba je polagati veliko pažnjo na mladino, predvsem vajencev. Saj je v sami Ljubljani v brivski stroki okrog 230 pomočnikov in pomočnic, vajencev pa še nekaj več, to je velik naraščaj, na katerega mora polagati organizacija veliko pažnjo, ker nekateri mojstri izrabljajo vajence in vajecke v nedogled.

Sledile so volitve. Ker je bilo vloženih več list, je komisija izdelala predlog za enotno listo ter je bil izvoljen za predsednika že stari in poznani borec s. Mihič Robert. Podružnica si je naredila nalogo, da bo v tej poslovni dobi poskušala med frizersko stroko izvesti izvajanje obstoječe kolektivne pogodbe, ki se danes večinoma ne izvaja. Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil za zaupanje ter pozval vse članstvo, da aktivno pomaga graditi organizacijo, da bo brivsko-frizersko delavstvo na oni dostojni višini, kakor je delavstvo v drugih strokah. Občni zbor je potekel v najlepšem redu in disciplini ter pokazal visoko moralo brivsko-frizerskega delavstva, kar je garancija, da bo podružnica mogla delovati. Pozivamo vse frizerske pomočnike in pomočnice v krog organizacije, kjer je mesta dovolj za vse.

PEKOVSKI POMOČNIKI — LJUBLJANA.

V nedeljo, dne 10. t. m. so se zbrali v gostilni pri »Šestici« v zelo lepem številu pekovski pomočniki, ki so organizirani v Zvezi živil-skih delavcev Jugoslavije. Predsednik s. Zupan je otvoril občni zbor ter naglašal, da zre z veseljem v razumevanje pekovskega delavstva po potrebi organizacije. Orisal je delo in težave odbora v pretečenem letu. Pekovski pomočniki so morali med letom prenašati velike preizkušnje v borbi za zboljšanje razmer v tej stroki. S. Kratochwill je podal tajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je vzkliklo med pekovskim delavstvom novo gibanje ter so uspehi v kratkem času vidni. Odbor je imel v poslovni dobi 27 sej, 8 sestankov ter eno prireditev. Prireditve je sama na sebi bila zelo dobro obiskana ter je imela tudi finančni efekt. Na svojih sejah se je odbor posvetoval, kako izvesti akcijo napram naglo naraščajoči druginji. Na sestanku v mesecu novembru lanskega leta se je sklenilo postaviti na Udruženje pekovskih mojstrov spomenico za zvišanje 25 odst. na obstoječo kolektivno pogodbo iz leta 1936.

Nekateri mojstri so med tem časom zvišali plače za 10—15 odst., vendar organizacije niso obvestili. Zato je podružnica zaprosila Bansko upravo in Mestno poglavarstvo za posredovanje. Dne 12. januarja t. l. so se vršili razgovori z Udruženjem pekovskih mojstrov ter je bila podružnica zastopana po 4 zastopnikih, centralno upravo pa je zastopal tajnik Strok. komisije s. Bricelj. Po daljšem razgovoru se je dosegel sporazum, da se s 15. januarjem povišajo plače za 14 odst. na temelju obstoječe kolektivne pogodbe.

V mesecu decembru je podružnica vodila akcijo kakor vsako leto za pomoč brezposelnim članom ter je bilo obdarovanih 28 sodru-gov.

Nato je podal blagajniško poročilo s. Selan Anton, za kontrolo pa je poročal s. Curk, da je blagajna v redu ter je predlagal staremu odboru razrešnico.

Sledile so volitve, pri katerih so bili izvoljeni v odbor sledeči sodru-gi: Predsednik Miklič Mirko, podpredsednik Dolničar Lado, tajnik Kratochwill Karol, blagajnik Selan Anton, namestnik Dobovičnik Ivo, v odbor pa Curk Ivan, Sešek Lovro, Škoda Stane, Jevnikar Jernej, nadzorstvo Mrak Vinko, Mavc Franc in Lah Štefan.

Zastopnik Strokovne komisije s. Mlinar Ivan je pozdravil občni zbor in pozval članstvo in odbor k živahnemu delovanju, ker le potom organizacije bodo uspehi na strani pekovskih pomočnikov. Občni zbor je potekel v najlepši harmoniji ter je na obnem zboru pristopilo 15 novih članov, kar je jako razveseljivo dejstvo. Sodru-gi le tako naprej, ker le v slogi je moč!

Skrbi, da bo organizacija vedno ponosna nate!